

המלצות לצוותי המעונות | ימי זיכרון ויום העצמאות

ליווי רגיש ומודע של ילדי המעונות והוריהם

מנהלות מעונות ומחנכות-מטפלות יקרות,

בחודש הקרוב יחול חודש "התקומה" בו יצוינו יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, יום העצמאות ויום האחדות. ימים אלו הינם ימים עתירי רגש הטומנים בחובם עצב, כאב ותקווה. בשנים האחרונות הכאב טרי ורחב היקף. החברה בישראל מתמודדת עם דאגה רבה בעקבות המצב הבטחוני ולשלום החיילים והמשרתים בכוחות הביטחון, במציאות זו יש לגלות רגישות רבה ותשומת לב לכל קהילת המעון (פעוטות, הורים, צוות).

רגע לפני שתקראו את המסמך אנו מזמינים אתכן לעצור לרגע ולזהות מה מעוררת בכם המחשבה על ימי הזיכרון ויום העצמאות הקרבים ובאים. חשוב שתהיו קשובות לליבכן ולתחושות שיצופו בכן, ותתנו מקום לחוויה האישית/ הקהילתית והלאומית שלכן; לדאגה, לכאב, לאובדן, לצער שחוויתן אתן או שחוו הקרובים לכן ולתקווה בה אתן מחזיקות.

במעונות היום (בין המקיימים למידה פיזית או השומרים על קשר מרחוק) **לא נעסוק בימי הזיכרון**, אך נציין את יום העצמאות ויום האחדות, נתמקד בתכנים המבטאים את הקשר למדינת ישראל ולאהבת הארץ, לצד מתן מענה רגיש ומותאם לצורכי הפעוטות, המשפחות וכלל קהילת המעון.

יום העצמאות, יום האחדות וימי הזיכרון הם חלק בלתי נפרד מההוויה החינוכית, כבר בגיל הצעיר. ציון יום העצמאות במעון מאפשר לפעוטות לפתח זיקה ושייכות ולחוש את אוירת ימים מיוחדים אלו. תוך שימת דגש על ערכי הערבות ההדדית, הרעות, האכפתיות והשייכות.

בהיותכן חלק מהמבוגרים המשמעותיים בחיי הפעוטות, הרי שאתן, **חברות צוות המעון**, מהוות עבורם מקור לביטחון בימים של עצב, שמחה, דאגה ושגרה. הפעוטות נחשפים לאירועי מתח ומשבר בדרגות שונות של חשיפה וקרבה משפחתית, וקולטים קטעי מידע, אווירה ותחושה. את המציאות שהם קולטים מפרשים הפעוטות דרך עיני המבוגרים המשמעותיים, הורים, סבים, צוות המעון. ולכן, מתפקידם של המבוגרים המשמעותיים **לסייע לפעוטות לא להיחשף למידע הקשור לימי האבל והשכול**.

חשוב לפעול ברגישות יתירה בכל שכבות הגיל במעון:

נשמור על שגרת יום מוכרת, אשר משרה על הפעוטות תחושת ביטחון ואווירת נינוחות.

צוות המעון יבנה תכנית לעבודה במעון בימים אלו. ניתן להסתייע בעלון "אני ישראלי וזה הבית שלי" ו"בתכנית שורשי עמי" המצויים בפורטל.

נגלה רגישות והכלה כלפי מגוון התגובות של הפעוטות

נערוך רשימה של משפחות מקהילת המעון שזקוקות לתשומת לב מיוחדת. את המשפחות הללו נלווה ברגישות ונעטוף אותן בחום ואכפתיות:

- קרוב משפחה שנהרג במלחמה המתמשכת תקופה ארוכה
- קרוב משפחה שנהרג בעבר
- קרוב משפחה ששב מהשבי
- קרוב משפחה פצוע
- משפחות המתמודדות עם משבר משפחתי מורכב
- קרוב משפחה מדרגה ראשונה שנמצא בצבא או במילואים
- פעוטות או צוות שמשפחתם מפונה מביתם בהווה או בעבר

נמנע ככל הניתן מתחלופת צוות במעון ודמויות משמעותיות כדי שהפעוטות יפגשו בימים מיוחדים אלו דמויות מוכרות.

נתכנן את המסרים החינוכיים באופן רגיש לקהילת המעון. **לא ניזום** פעילויות ושיחות בנושאים שאינם מותאמים לגיל הפעוטות כגון שכול ומלחמה.

לארגון סביבת המעון ונמנע מחשיפת הפעוטות לצלילים, סיפורים, שירים או קישוטים שעלולים להיות מפחידים או כאלה אשר קשורים לימי הזיכרון ואינם מותאמים לגיל הפעוטות.

לזמן הצפירה, נתארגן עם הפעוטות במרחב מוכר ובטוח. נהיה שם כולנו ונדאג להגברת נוכחות צוות במרחב בו נמצאים הפעוטות. השנה, צליל הצפירה עלול להזכיר את צליל האזעקות אותן חוו/חווים הפעוטות. לכן יש להתכונן למנעד תגובות (בכי, רעד, חרדה, צעקה, היצמדות למבוגר) ולהכילן בחום וברגישות.

עם פעוטות בוגרים, בגילים שנתיים עד שלוש, נתכונן לצפירה מראש בצורה נעימה ונינוחה: חשוב **להסביר מראש** לילדים כי הצפירה שונה מאזעקה:

אזעקה - מסמנת לנו להגיע למקום מוגן

צפירה - מסמלת עבורנו דרך להנציח, לזכור ולכבד חיילים:

"בקרוב נשמע צפירה. צפירה היא צליל חזק שמזכיר אזעקה. אך צפירה היא לא אזעקה. בזמן הצפירה המבוגרים עוצרים לרגע, עומדים בשקט בשקט, וחושבים בלב על החיילות והחיילים הגיבורים, על השוטרות והשוטרים הגיבורים. כשהצפירה נגמרת כולם חוזרים לשחק ולדבר. כשנשמע את הצפירה, מי שירצה יוכל לעמוד לידנו, ומי שירצה, יוכל להמשיך לשחק."

רצוי להסב את תשומת ליבם של ההורים לנעשה במעון בהתייחס לימים מיוחדים אלו:

נגלה ערנות ונזכור שפעוטות קולטים קטעי מידע, אווירה ותחושה, ואת המציאות שהם קולטים מפרשים הפעוטות דרך עיני המבוגרים המשמעותיים. לפיכך, חשוב לא לחשוף את הפעוטות למידע שאינו תואם גיל, לתווך את המידע אליו נחשפו.

צליל הצפירה עלול להזכיר את צליל האזעקות אותן חוו או עדיין חווים הפעוטות. **בעת הצפירה**, חשוב להיות בקרבת הפעוטות (לחבק, להרים, להרגיע). אין לצפות מהפעוטות לעמוד או לבטא עצבות.

עם הפעוטות הבוגרים, בגילים שנתיים עד שלוש **נתכונן לצפירה מבעוד מועד**, בצורה נעימה ונינוחה:

"בקרוב נשמע צפירה. צפירה היא צליל חזק שמזכיר אזעקה. אך צפירה היא לא אזעקה. בזמן הצפירה המבוגרים עוצרים לרגע, עומדים בשקט בשקט, וחושבים בלב על החיילות והחיילים הגיבורים, על השוטרות והשוטרים הגיבורים. כשהצפירה נגמרת כולם חוזרים לשחק ולדבר. כשנשמע את הצפירה, מי שירצה יוכל לעמוד לידנו, ומי שירצה, יוכל להמשיך לשחק."

בנוסף חשוב להסביר מראש לילדים כי הצפירה שונה מאזעקה:

אזעקה - מסמנת לנו סכנה ואומרת לנו להגיע למקום מוגן

צפירה - מסמלת עבורנו דרך להנציח, לזכור ולכבד חיילים, שוטרים ואזרחים שכבר אינם עמנו.

במהלך הצפירה יהיו פעוטות שלא יתייחסו אליה כלל וימשיכו בעניינם, ואחרים שיגיבו במנעד תגובות (בכי, רעד, חרדה, צעקה, היצמדות למבוגר). חשוב להכיל כל תגובה בחום ובהבנה.

נשות חינוך יקרות,

שמרו על עצמכן ומצאו עמיתות, חברים או משפחה לדבר עמם ולחלוק עמם הן את צער ימי הזיכרון והן את האופן בו ליווי הפעוטות בתקופה זו משפיע עליכן. במידת הצורך ניתן תמיד לפנות גם למוקד הרגשי של משרד החינוך (6312*).

בתפילה לשובם הביתה של כל החיילים והחיילות, כוחות הביטחון, להחלמתם של כל הפצועים והפצועות, ובתקווה לימים של ביטחון, יציבות ושלווה.

